

תנאי החתימה.

באוסטריה־אונגריה: לשנה: 10.50 קראָנען, לחצי שנה: 5.25 קראָנען, לרבע שנה: 2.70 קראָנען.

ברוסיה: לשנה: 4 רו״כ, לחצי שנה: 2 רו״כ, לרבע שנה: 1 רו״כ.

בשאר ארצות: באשכנז לשנה: 9 מארק, באנגליה לשנה: 8 שילינג, בשאר ארצות לשנה: 11 פרנק, בארץ ישראל לשנה: 10 פרנק.

ההותמים לשנה שלמה יקבלו בסוף השנה תשורה יפה חנם.

דמי החתימה יוכלו לשלם גם לשעורין: 2 רובל בעת החתימה, ושני הרובל הנותרים בראשית הרבע השני (ובשאר ארצות בכסף המדינה לפי הקורס).

מחיר כל נומר 10 קאפ׳, 25 העללער.

בעד חלוף האדריסה 20 קאפ.

מחיר מודעות: בעד כל שורה קטנה פטיט 38 ה׳, 15 ק׳.

עם „הפדגוג״ או עם „הנעורים״:

באוסטריה־אונגריה: לשנה: 15.50 קראָנען, לחצי שנה: 7.75 קראָנען, לרבע שנה 3.90 קראָנען.

ברוסיה: לשנה: 6 רו״כ, לחצי שנה: 3 רו״כ, לרבע שנה 1.50.

בשאר ארצות: באשכנז לשנה: 13 מארק, באנגליה לשנה: 12 שיללינג, בשאר ארצות לשנה: 17 פרנק, בארץ ישראל לשנה: 16 פרנק.

עם „הפדגוג״ ו„הנעורים״:

באוסטריה־אונגריה: לשנה: 21 קראָנען, לחצי שנה: 10.50 קראָנען, לרבע שנה: 5.25 קראָנען.

ברוסיה: לשנה: 8 רובל, לחצי שנה: 4 רובל, לרבע שנה: 2 רובל.

בשאר ארצות: באשכנז לשנה: 18 מארק, באנגליה לשנה: 16 שיללינג, ביתר הארצות לשנה: 22 פרנק, בארץ ישראל לשנה: 20 פרנק. וכן לחצי ולרבע שנה בערך.

קְרָקוֹי, יום ב׳, י״ג אדר תרס״ד. גליון כב. Krakau, 29 Februar (16 Februar) 1904.

תֹּכֶן:

מִלְחֶמֶת הַפְּנָסִים.

(מַעֲשֶׂה).

הַלַּיְלָה הָיָה לֵיל טֵבֵת בְּאֶמְצַע הַחַגִּים שֶׁלָּהֶם.

הִגִּיעָה הַשָּׁעָה הַתְּשִׁיעִית בָּעֶרֶב. רַבִּי דָוִד שְׁלֹמֹה הַמְלַמֵּד סָגַר אֶת הַ„חוּמָשׁ״ שֶׁלְּפָנָיו וַיָּקָם מִמְּקוֹמוֹ. כָּל יַלְדֵי הַ„חֶדֶר״ סָגְרוּ אֶת „חוּמָשֵׁיהֶם״ גַּם הֵם, וּבְקוּמָם מִמְּקוֹמוֹתֵיהֶם בְּחִפָּזוֹן וּבְרַעַשׁ, הִתְחִילוּ מִזְדַּמְּנִים וְנִלְחָצִים שְׁנַיִם שְׁלשָׁה סְבִיב „סִדּוּר״ אֶחָד לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלַּת „מַעֲרִיב״.

אַחַד הַיְלָדִים עוֹד נוֹתַר זְמַן מָה לִפְנֵי הַשֻּׁלְחָן: בָּעֶרֶב הַזֶּה הִגִּיעַ תּוֹרוֹ לְסַדֵּר אֶת הַסְּפָרִים עַל הַסַּפְסָל בַּפִּנָּה. אַךְ בִּרְגָעִים אֲחָדִים גָּמַר אֶת כָּל עֲבוֹדָתוֹ וַיֵּצֵא וַיִּתְחַבֵּר בִּמְהֵרָה גַּם הוּא לַעֲדַת הַמִּתְפַּלְּלִים הַקְּטַנִּים.

בְּכָל הַ„חֶדֶר״ נִשְׁמְעָה הֶמְיָה קַלָּה שֶׁל מִלִּים שְׁגוּרוֹת וְשׁוֹטְפוֹת בִּמְהִירוּת.

וּרְגָעִים אֲחָדִים נִשְׁמַע מִבֵּין הַמִּתְפַּלְּלִים הַקְּטַנִּים הָאֵלֶּה גַּם קוֹל צְחוֹק עָצוּר; אַךְ הָ„רַבִּי״, שֶׁהָלַךְ וְטִיֵּל עַל פְּנֵי הַ„חֶדֶר״ לְאָרְכּוֹ וּלְרָחְבּוֹ, כְּשֶׁהוּא מַעֲשֵׁן סִיגָרְתּוֹ הַצְּנוּמָה וּמִתְעַנֵּג עַל רִגְעֵי הַחֹפֶשׁ, שֶׁהִגִּיעוּ לְבַסּוֹף, הוֹצִיא מִפִּיו נְהִימָה צְרוּדָה וּמְיִרְאָה — וְהַצְּחוֹק חָדֵל.

אַחֲרֵי „שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה״ הִתְחִילוּ הַיְלָדִים לִלְבֹּשׁ אֶת אַדְּרוֹתֵיהֶם הַקְּטַנּוֹת, בְּשָׁעָה שֶׁשִּׂפְתוֹתֵיהֶם הָיוּ עוֹד רוֹחֲשׁוֹת תְּפִלַּת „עָלֵינוּ״.

הַיְלָדִים הַחֲבֵרִים הִתְחִילוּ מְבַקְשִׁים לַעֲזוֹר אִישׁ לְרֵעֵהוּ בִּלְבִישָׁתוֹ:

— „וְעַל כֵּן נְקַוֶּה לְךָ" — נוּ, מָטִיל, פְּרֹף נָא לִי אֶת כַּפְתּוֹרַי...

— „לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שַׁדַּי" — וְאַתָּה?

— „וִיקַבְּלוּ כֻלָּם אֶת עֹל מַלְכוּתֶךָ" — אֲנִי לֹא אוֹכַל הַיּוֹם, — נוּ?

— „אַל תִּירָא מִפַּחַד פִּתְאֹם"—אִם כֵּן כְּרֹךְ לִי לְאָחוֹר אֶת מִטְפַּחְתִּי...

— „וַאֲנִי אֶשָּׂא וַאֲנִי אֶסְבּוֹל וַאֲמַלֵּט" — תֵּן, אֲנִי אֶכְרֹךְ לְךָ; הָ„רַבִּי", אָמְנָם, הִתְרַעֵם מְעַט עַל תְּפִלָּה כְּעֵין זוּ:

— אֵי, הֵם מִתְפַּלְּלִים! אֵי, הֵם מִתְפַּלְּלִים! — דִּבֵּר כְּמוֹ לְעַצְמוֹ, בְּלָבְשׁוֹ אֶת אַדַּרְתּוֹ גַּם הוּא.

אַךְ הַתַּלְמִידִים כְּבָר יָדְעוּ, כִּי אֲמִירָה זוּ הִיא רַק „לְפָנִים", שֶׁלֹּא תֵּחָשֵׁב שְׁתִיקַת הָ„רַבִּי" כְּהוֹדָאָה לְאוֹתָהּ קַלּוּת רֹאשׁ, שֶׁהֵם נוֹהֲגִים בִּתְפִלַּת „עָלֵינוּ"; אֲבָל אֵין בָּהּ לֹא מֵהַקַּפְּדָנוּת הַזְּעוּמָה, וְלֹא מֵהָרֹגֶז הַנִּשְׁאָר בַּלֵּב, וְלָכֵן לֹא שָׂמוּ לֵב לִדְבָרָיו.

אַחֲרֵי אֲשֶׁר גָּמְרוּ אֶת כָּל כְּרִיכוֹתֵיהֶם וַעֲטִיפוֹתֵיהֶם, הִתְחִילוּ בַּעֲלֵי הַפַּנָּסִים לְתַקֵּן אֶת פַּנָּסֵיהֶם.

הָ„רַבִּי" הֵסִיר אֶת קֶרֶן הַזְּכוּכִית מֵעַל הָעֲשָׁשִׁית הַדּוֹלֶקֶת עַל הַשֻּׁלְחָן, וְהִדְלִיק לְכָל אֶחָד וְאֶחָד אֶת נֵר פַּנָּסוֹ.

אַךְ גַּם אַחֲרֵי אֲשֶׁר הָיוּ כְּבָר כָּל הַפַּנָּסִים דּוֹלְקִים, גַּם אָז לֹא מִהֲרוּ עוֹד הַיְלָדִים בָּעֶרֶב הַזֶּה לַעֲזֹב אֶת הַחֶדֶר; הֵם נִשְׁאֲרוּ זְמַן מָה לִפְנֵי הַפֶּתַח עוֹמְדִים וּמַחֲזִיקִים בִּידֵיהֶם אֶת הַפַּנָּסִים הַדּוֹלְקִים, כְּנִמְלָכִים וּמְחַכִּים לְאֵיזֶה דָּבָר.

הָ„רַבִּי" כִּבָּה בֵּין כֹּה אֶת הָעֲשָׁשִׁית שֶׁל הַ„חֶדֶר", אַחֲרֵי אֲשֶׁר בַּעֲלַת הַ„חֶדֶר" הִדְלִיקָה אֶת שֶׁלָּהּ, וַיַּעֲמִידֶנָּה בָּאָרוֹן הַתָּלוּי עַל הַקִּיר.

— נוּ, מָה אַתֶּם עוֹמְדִים וּמְחַכִּים?—שָׁאַל הָ„רַבִּי" אֶת תַּלְמִידָיו, בְּגִשְׁתּוֹ אֶל הַדֶּלֶת גַּם הוּא—הֲלֹא עַד הֵנָּה הֱיִיתֶם יוֹצְאִים מֵ„הַחֶדֶר" גַּם בִּלְעָדַי?

— כֵּן — עָנוּ אֲחָדִים מִתַּלְמִידָיו — עַד הֵנָּה לֹא חִכִּינוּ לְהָ„רַבִּי", אֲבָל עַתָּה אֲנַחְנוּ יְרֵאִים, הַ„שְּׁקָצִים" הוֹלְכִים עַתָּה עִם פַּנָּסֵי־הַכּוֹכָב שֶׁלָּהֶם וּמְזַמְּרִים מֵאַחֲרֵי הַחַלּוֹנוֹת, וְאִם הֵם פּוֹגְשִׁים עַל דַּרְכָּם אֶת יַלְדֵי הַחֲדָרִים, הֵם מַכִּים אוֹתָם וְשׁוֹבְרִים אֶת פַּנָּסֵיהֶם.

— נוּ — לְכוּ, לְכוּ! אֲנִי אֲלַוֶּה אֶתְכֶם הַפַּעַם.

הָ„רַבִּי" פָּתַח אֶת הַדֶּלֶת וַיְחַכֶּה, עַד אֲשֶׁר יָצְאוּ כָּל תַּלְמִידָיו, וַיֵּצֵא גַּם הוּא אַחֲרֵיהֶם.

דּוּמָם וּבְלֵב נִלְחָץ וְנִפְחָד הָלְכוּ הַפַּעַם הַיְלָדִים וְנִדְחֲקוּ מִסָּבִיב לָ„רַבִּי".

הַפַּעַם לֹא הִשְׁמִיעוּ כְּבָר אֶת נִגּוּנֵיהֶם וּזְמִירוֹתֵיהֶם כְּבְכָל הַלֵּילוֹת; הַפַּעַם הִקְשִׁיבוּ בְּמוֹרָא וּבְפַחַד לְקוֹל הַמִּצְהָלוֹת וְהַזְּמִירוֹת, הַנִּשְׁמָעוֹת מֵרְחוֹבוֹת הַ„גּוֹיִם".

הִנֵּה שָׁם לַהֲקָה אַחַת חוֹגֶגֶת הוֹלֶכֶת וּמִתְרוֹנֶנֶת בְּאַחַד הָרְחוֹבוֹת הַסְּמוּכִים, וְקוֹלוֹתֶיהָ הוֹלְכִים הָלוֹךְ וְקָרוֹב...

הַיְלָדִים מַתְחִילִים לִלְחֹשׁ אִישׁ לְאָחִיו דִּבְרֵי מָגוֹר. הָ„רַבִּי" מַחֲרִישׁ וּמֵחִישׁ מְעַט אֶת צְעָדָיו...

אַךְ הִנֵּה מִתְגַּלֶּה פִּתְאֹם מֵהָרְחוֹב הַסָּמוּךְ פַּנָּס גָּדוֹל בַּעַל קְרָנוֹת רַבּוֹת וּמְאִירוֹת, נִשָּׂא עַל מוֹט זָקוּף, וּסְבִיבוֹתָיו כַּחֲמִשָּׁה „שְׁקָצִים" מִתְרוֹנְנִים...

הַתַּלְמִידִים מִתְחַבְּאִים עִם פַּנָּסֵיהֶם אֲחוֹרֵי הָ„רַבִּי" וּמַתְחִילִים שָׁם לִדְחֹק אִישׁ אֶת אָחִיו. הָ„רַבִּי" עוֹצֵר צְעָדָיו וּכְמוֹ דוֹרֵךְ עַל מָקוֹם אֶחָד...

וְהִנֵּה נִשְׁמַע מֵאֵצֶל הַפַּנָּס בַּעַל הַקְּרָנוֹת: — הִנֵּה שָׁם „זְשִׁידִים" וּ„זְשִׁידוֹנִים" עִם פַּנָּסִים! הַכּוּ אוֹתָם, הַכּוּ, קְחוּ מֵאִתָּם אֶת הַפַּנָּסִים, שַׁבְּרוּ אוֹתָם!

וּבְטֶרֶם יַסְפִּיק הָ„רַבִּי" עִם הַתַּלְמִידִים לְהִסּוֹג אָחוֹר׳ כְּבָר הִשְׂתָּעֲרוּ עֲלֵיהֶם הַ„שְּׁקָצִים" וַיַּתְחִילוּ לְהַכּוֹתָם וּלְשַׁבֵּר אֶת הַפַּנָּסִים...

וְכָל הָרְחוֹב נִמְלָא קוֹלוֹת יְלָדִים בּוֹכִים וְצוֹעֲקִים:

— הוֹי, אִמִּי, אִמִּי!...

— אִמִּי! אִמִּי! הִי־הִי־הִי!...

— אַל תִּגְּעוּ בִי, אַל תִּגְּעוּ, יֵשׁ אֱלֹהִים! אַל תִּגְּעוּ! — נִשְׁמַע קוֹל הָ„רַבִּי" מִתְחַנֵּן.

אַךְ הַ„שְּׁקָצִים", שֶׁעָזְבוּ אֶת הַיְלָדִים לְנַפְשָׁם, נִקְבְּצוּ כֻלָּם סְבִיבוֹת הָ„רַבִּי" וּבְקוֹל שְׂחוֹק פָּרוּעַ הִפִּילוּ מֵעָלָיו אֶת כּוֹבָעוֹ, רְמָסוּהוּ בַּשֶּׁלֶג וַיַּתְחִילוּ לְהַמְטִיר עָלָיו מַהֲלוּמוֹת וְכַדּוּרֵי שֶׁלֶג, עַד שֶׁהָ„רַבִּי" הָאֻמְלָל נִזְכַּר לְבַסּוֹף, כִּי רַגְלַיִם לוֹ, וְהוּא יָכֹל לָנוּס וּלְהִמָּלֵט עַל נַפְשׁוֹ.

— אֲרוּרִים אַתֶּם! תְּאַכַּלְכֶם הַקַּדַּחַת! יִמַּח שִׁמְכֶם!— קִלֵּל הָ„רַבִּי" אֶת הַ„שְּׁקָצִים", בְּרוּצוֹ, אַחֲרֵי הִשְׁתַּמְּטוֹ מִיָּדָם, לְעֵבֶר הָרְחוֹב הַשֵּׁנִי וּכְאָחְזוֹ כּוֹבָעוֹ בְּיָדוֹ.

הַשְּׁקָצִים הִשְׁמִיעוּ עוֹד פַּעַם צְחוֹק פָּרוּעַ, וּבְהִתְקַבְּצָם סְבִיב פַּנַּס־הַכּוֹכָב הִתְחִילוּ עוֹד הַפַּעַם לְהִתְרוֹנֵן וַיַּעַבְרוּ הָלְאָה.

— נוּ, נוּ, גָּלוּת!—הִתְאוֹנֵן הָרַבִּי, בְּמַשְׁשׁוֹ בְגוּפוֹ אֶת הַמְּקוֹמוֹת הַכּוֹאֲבִים, — נוּ, נוּ, גָּלוּת! וּבְעַד מָה?... עַד מָתַי, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, עַד מָתַי?

אַךְ בִּמְקוֹם מַעֲנֶה עַל שְׁאֵלָתוֹ „עַד מָתַי?" שָׁמַע פִּתְאֹם, כִּי בָּרְחוֹב הַסָּמוּךְ הוֹלֶכֶת וּמִתְקָרֶבֶת לַהֲקַת מִתְרוֹנְנִים חֲדָשָׁה, וַיָּחִישׁ אֶת צְעָדָיו...

מ. ב. לַזֶּבְנִיק.

מִזִּכְרוֹנוֹת הַיַּלְדוּת.

(סִפּוּר).

(סוֹף).

וְהִנֵּה אִמִּי הַטּוֹבָה קָמָה מִמְּקוֹמָהּ וְאוֹמֶרֶת אֵלַי: „הֲלֹא תֹאכַל, שְׁלֹמֹה'לִי, אֶת אֲרֻחַת הָעֶרֶב".

— כֵּן, אֹכַל, — עוֹנֶה אֲנִי לָהּ וּמַבִּיט אֵלֶיהָ בְּאַהֲבָה. וּמָה אוֹהֵב אָנֹכִי עַתָּה אוֹתָהּ! אֶת כָּל חַיַּי אֶתֵּן עַתָּה לְמַעֲנָהּ. הֵן הִיא כָּל כַּךְ טוֹבָה, כָּל כַּךְ אוֹהֶבֶת אוֹתִי!...

— הֵא לְךָ, בְּנִי, וֶאֱכֹל, — קוֹרְאָה הִיא אֵלַי וּמוֹשִׁיטָה לִי אֶת צַלַּחַת הַתַּבְשִׁיל.

אַךְ אָנֹכִי לֹא אֵדַע מַדּוּעַ, הִנְנִי לוֹקֵחַ אֶת הַכַּף בְּיָדִי וּמַגִּישָׁהּ אֶל פִּי — וְלִבְלֹעַ לֹא אוּכַל. אֵיזֶה דָּבָר יָשִׂים מַחֲנָק לִגְרוֹנִי, לִבִּי יָעִיק עָלַי — וְהִנְנִי פּוֹרֵץ בִּבְכִי...

— אֱכֹל, בְּנִי, אֱכֹל, יַקִּירִי! אַל תִּבְכֶּה, אִישׁוֹן עֵינִי...— מְנַחֶמֶת אוֹתִי אִמִּי, - אַבָּא לֹא יִשְׁהֶה הַרְבֵּה בַּאֲמֶרִיקָה... בִּמְהֵרָה יָשׁוּב אֵלֵינוּ... גַּם מַתָּנוֹת יָפוֹת יָבִיא לְךָ בְּשׁוּבוֹ...

וְאָנֹכִי אוֹנֵס אֶת עַצְמִי לֶאֱכֹל, אַךְ הַדְּמָעוֹת יוֹרְדוֹת מֵעֵינַי וְנוֹטְפוֹת אֶל הַצַּלַּחַת אֲשֶׁר לְפָנָי — — —

— אַל נָא, בְּנִי יַקִּירִי, אַל נָא תִבְכֶּה, מַחֲמַדִּי! — מַרְגִּיעָה אוֹתִי אִמִּי בְּקוֹל מְעֹרָב בִּדְמָעוֹת נֶחֱנָקוֹת, מַחֲלִיקָה בְּאַהֲבָה אֶת שְׂעַר רֹאשִׁי — וּפוֹרֶצֶת גַּם בְּעַצְמָהּ בִּבְכִי —

— אַבָּא!... אַיֵּה אַבָּא?!. אִי—אִי—אִי! — הֵקִיץ גַּם אָחִי הַקָּטָן מִשְּׁנָתוֹ וּמַתְחִיל לִצְעֹק בְּקוֹל וְלִבְכּוֹת תַּמְרוּרִים.

גָּדוֹל הַצַּעַר אֲשֶׁר בְּבֵיתֵנוּ וְתוּגָה נוֹרָאָה מְרַחֶפֶת עַל הַכֹּל — אַךְ אֲדֹנָי אֱלֹהִים הוּא יְרַחֵם עָלֵינוּ! —

וּמָה רַב הָיָה הַיָּגוֹן בְּבֵיתֵנוּ בְּשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים! מַעֲטֵה אֵבֶל הָיָה פָּרוּשׂ עֲלֵיהֶם לְכֻלָּנוּ. כָּל הָעוֹלָם שְׂמֵחִים. בְּכָל בַּיִת שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה, הַבָּנִים מְסֻבִּים עַל שֻׁלְחֲנוֹת אֲבוֹתֵיהֶם שְׂמֵחִים וְנֶהֱנִים זֶה מִזֶּה — וַאֲנַחְנוּ עֲצוּבִים, עֲזוּבִים וּבוֹדְדִים. רַק אָנֹכִי וְאִמִּי וְאָחִי הַקָּטָן יוֹשְׁבִים אֶל הַשֻּׁלְחָן, הֶחָסֵר עַתָּה אֵיזֶה דָּבָר. אוֹכְלִים אָנוּ עַתָּה אֶת אוֹתָם הַמַּאֲכָלִים אֲשֶׁר אָכַלְנוּ אָז בִּהְיוֹת אָבִי בְּבֵיתוֹ, מְקַדֵּשׁ אָנֹכִי אֶת אוֹתוֹ הַ„קִּדּוּשׁ" אֲשֶׁר קִדַּשְׁתִּי אָז — אַךְ אֵין הַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה עַל הַכֹּל. חָשִׁים וּמַרְגִּישִׁים אֲנַחְנוּ, כִּי הַכֹּל הוּא כְּגוּף בְּלִי רֹאשׁ... אָנֹכִי מְקַדֵּשׁ עַל הַחַלּוֹת, אִמִּי מַגִּישָׁה לִי אֶת הַדָּגִים וְאֶת הַבָּשָׂר — אַךְ מְקוֹם אָבִי פָּנוּי...

הַכֹּל נִרְאֶה כִּמְעַט כְּבִימוֹת הַחֹל... אֵין מִי אֲשֶׁר יְסַפֵּר לָנוּ מַעֲשִׂיּוֹת יָפוֹת מִן הַ„גְּמָרָא", אֵין מִי אֲשֶׁר אֶקְרָא לְפָנָיו אֶת פְּסוּקֵי אֲשֶׁר לָמַדְתִּי בַּחֶדֶר"... אִמִּי אָמְנָם מְבַקֶּשֶׁת אוֹתִי, כִּי אֶקְרָא לְפָנֶיהָ אֵיזֶה דָּבָר מִן הַחוּמָשׁ - אֲבָל מַה בְּכַךְ? — הִיא אַךְ „אִשָּׁה" הִיא וְהַרְבֵּה לֹא תָבִין מִזֶּה... אֶל כָּל אֲשֶׁר אֹמַר לָהּ מְנִיעָה הִיא בְּרֹאשָׁהּ וְעוֹנָה תָמִיד: „טוֹב, טוֹב"! וּמְנַמְנֶמֶת בֵּין כַּךְ...

וְשָׁם בְּבֵית הַתְּפִלָּה! לְבַדִּי הוֹלֵךְ אָנֹכִי מִדֵּי שַׁבָּת בְּשַׁבַּתּוֹ לְהִתְפַּלֵּל, כֵּן — לְבַדִּי... וּבְפִנָּה אָנֹכִי עוֹמֵד וְשׁוֹפֵךְ אֶת שִׂיחִי לִפְנֵי הָאֱלֹהִים וּמִתְמוֹגֵג בְּגַעְגּוּעַי אֶל אָבִי... כָּל הַ„גְּדוֹלִים" זָרִים אֵלַי, אֵין לִי אֶל מִי לְדַבֵּר וְאֶת מִי לִשְׁאֹל אֵיזֶה דָּבָר... אֵין עוֹד אָבִי אֲשֶׁר יוֹשִׁיבֵנִי עַל יָדוֹ אוֹ יַגְבִּיהֵנִי לְמַעְלָה מֵעַל הַסַּפְסָל לְהַרְאוֹת לִי, כַּאֲשֶׁר יִפֹּל הַחַזָּן „כּוֹרְעִים", אוֹ כַּאֲשֶׁר יִפְתְּחוּ אֶת אֲרוֹן הַקֹּדֶשׁ... עָזוּב וְשׁוֹמֵם הִנְנִי, אֵין אִישׁ שָׂם אֵלַי לֵב; אָבִי נָסַע מִמֶּנִּי וְאֵינֶנּוּ...

— וּמַדּוּעַ זֶה, מַדּוּעַ לֹא יָכֹל גַּם אָבִי לָשֶׁבֶת בְּבֵיתוֹ? מַה זֶּה הִכְרִיחַ אוֹתוֹ לָנוּעַ לְמֶרְחַקִּים? — שָׁאַלְתִּי אֶת אִמִּי בִּתְמִימוּת.

— אָמְנָם, בְּנִי, הִקְשֵׁיתָ לִשְׁאֹל, עָנְתָה לִי אִמִּי, — מֵאֵת אֲדֹנָי הָיְתָה זֹּאת... עוֹדְךָ יֶלֶד, מַחֲמַדִּי, וְלֹא תֵדַע מַה הִיא זֹאת דַּאֲגַת „פַּרְנָסָה". הַרְבֵּה, הַרְבֵּה עַל אַבָּא לַעֲבֹד וְלַעֲמֹל, עַד אֲשֶׁר יַרְוִיחַ מְחִיר בֶּגֶד קָטָן כָּזֶה, (כְּדַבְּרָהּ הֶרְאֲתָה לִי עַל בִּגְדֵי הָעֶלְיוֹן אֲשֶׁר אֲנִי לוֹבֵשׁ), אוֹ מְחִיר זוּג נַעֲלַיִם כָּאֵלֶּה.. אוּלַי יִתֵּן אֱלֹהִים וַיַּמְצִיא שָׁם לְאַבָּא אֶת פַּרְנָסָתוֹ יוֹתֵר בְּרֶוַח. מַה לַּעֲשׂוֹת, בְּנִי...

— וּמַדּוּעַ זֶה לֹא יַרְחִיקוּ גַּם יֶתֶר הָאָבוֹת נְדוֹד לַאֲרָצוֹת רְחוֹקוֹת? — הוֹסַפְתִּי לִשְׁאוֹל

— אָמְנָם כֵּן, בְּנִי, — הֵשִׁיבָה לִי אִמִּי, — עוֹד רַבִּים הֵם כְּאָבִיךָ, אֲשֶׁר עֲלֵיהֶם לַעֲזֹב אֶת בֵּיתָם וְאֶת מוֹלַדְתָּם וְלָנוּעַ לַאֲרָצוֹת נָכְרִיּוֹת, לְמַעַן מְצֹא שָׁם אֶת מִחְיָתָם לְמַעֲנָם וּלְמַעַן בְּנֵי בֵיתָם. וּמִלְּבַד זֹאת, בְּנִי, הֵן לֹא כָּל הַמַּזָּלוֹת" *) שָׁוִים. יֵשׁ

*) מַזָּל — גּוֹרַל אִישׁ בִּימֵי חַיָּיו.

אִישׁ שֶׁטּוֹב לוֹ בְּכָל יְמֵי חַיָּיו, וְיֵשׁ אִישׁ אֲשֶׁר עָלָיו לַעֲבֹד וְלַעֲמֹל הַרְבֵּה, עַד אֲשֶׁר יִמְצָא לוֹ פַּת לֶחֶם לְפִיו. כַּאֲשֶׁר יִתֵּן אֱלֹהִים וְהוֹשִׁיבֵנוּ עַל אַדְמַת אֲבוֹתֵינוּ — אָז נֵשֵׁב כֻּלָּנוּ אִישׁ תַּחַת גַּפְנוֹ וְתַחַת תְּאֵנָתוֹ, וְלֹא נֶאֱנַס עוֹד לָנוּעַ בָּאֲרָצוֹת וְאִיִּים רְחוֹקִים לְבַקֵּשׁ לָנוּ אֶת הַמָּקוֹם הַיּוֹתֵר טוֹב, אֲשֶׁר בּוֹ לֹא יִרְבּוּ לִלְחֹץ וּלְעַנּוֹת אוֹתָנוּ...

אָנֹכִי הוֹרַדְתִּי אֶת רֹאשִׁי לָאָרֶץ וָאֶדֹּם.

ד.

תִּקְוָה טוֹבָה. שׁוּב אָבִי.

כְּחָמֵשׁ שָׁנִים עָבְרוּ מִיּוֹם אֲשֶׁר נָסַע אָבִי מִבֵּיתוֹ. אָנֹכִי כְּבָר גָּדַלְתִּי בְּמֶשֶׁךְ הָעֵת הַזֹּאת בִּשְׁנוֹתַי, בְּקוֹמָתִי וְגַם בְּלִמּוּדַי. אַךְ אֶת זֵכֶר אָבִי לֹא הֲסִירוֹתִי עוֹד מֵעַל לְבָבִי וְגַעְגּוּעַי אֵלָיו רַבּוּ וְעָצְמוּ. בֵּין כֹּה וָכֹה גַּם הִרְבֵּיתִי לִלְמוֹד וּלְהַשְׂכִּיל וָאֶקְנֶה יְדִיעָה רַבָּה גַּם בַּשָּׂפָה הָעִבְרִיָּה, אֲשֶׁר בָּהּ גַּם כָּתַבְתִּי אֶת הַמִּכְתָּבִים לְאָבִי מִדֵּי חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ. מִכְתָּבַי הָעִבְרִים אֵלֶּה שִׁעַשְׁעוּ אֶת נֶפֶשׁ אָבִי מְאֹד וַיִּהְיוּ שָׁם כָּל נֶחָמָתוֹ בְּאֶרֶץ נְדוּדָיו. גַּם אָנֹכִי פֹּה הָיְתָה כָּל נֶחָמָתִי וְתִקְוָתִי, כִּי יָבֹא יוֹם וְשָׁב אָבִי וּמָצָא אוֹתִי מֵבִין הֵיטֵב בַּשָּׂפָה הָעִבְרִית וְגַם מְדַבֵּר בָּהּ לַאֲשׁוּרָהּ — וְשָׂמַח עַל זֶה מְאֹד.

וְיֵשׁ אֲשֶׁר בְּשׁוּבִי מֵחַדְרִי הַבַּיְתָה וָאָתְחִיל לְדַבֵּר אֶל אִמִּי אֶל אָחִי הַקָּטָן בַּשָּׂפָה הָעִבְרִיָּה — וּמָה הִרְבֵּיתִי לִשְׂחוֹק כַּאֲשֶׁר לֹא הֵבִינוּ בָּרִאשׁוֹנָה לִדְבָרַי! אַךְ אָנֹכִי עָמַדְתִּי עַל דַּעְתִּי וְלֹא דִּבַּרְתִּי אֲלֵיהֶם בְּשָׂפָה אַחֶרֶת, עַד אֲשֶׁר לְאַט לְאַט הִסְכִּינוּ גַּם הֵם לְהָבִין בָּהּ מְעַט וְגַם לְהָשִׁיב לִי בִּלְשׁוֹנִי מִלִּים אֲחָדוֹת. —

„שְׁלֹמֹה, אַתָּה רוֹצֶה אוֹכֵל תַּפּוּחַ? אוֹכֵל תַּפּוּחַ..." הָיְתָה אִמִּי אוֹמֶרֶת לִי לִפְעָמִים בְּחַקּוֹתָהּ אֶת דִּבּוּרִי בַּשָּׂפָה הָעִבְרִית.

„שְׁלֹמֹה, מָחָר הוֹלֵךְ אַבָּא בַּבַּיִת..." (שְׁלֹמֹה, מָחָר יָשׁוּב אַבָּא הַבַּיְתָה). הָיְתָה אִמִּי מְחַקָּה אוֹתִי בְּפַעַם אַחֶרֶת.

וַנִּשְׂחַק עַל זֶה כֻּלָּנוּ, וְגַם הָאִשָּׁה הַזְּקֵנָה, אֲשֶׁר שֵׁרְתָה בְּבֵיתֵנוּ, שָׂחֲקָה.

אַךְ בָּרֶגַע הַזֶּה אֲשֶׁר הִרְבֵּינוּ לִשְׂחֹק בָּא לְפָנֵינוּ הַזִּכָּרוֹן הַמַּר עַל דְּבַר נְדוּדֵי אָבִי וּבְדִידוּתֵנוּ פֹּה — וַתִּשְׁבֹּת שִׂמְחָתֵנוּ.

— וּמָתַי זֶה, מָתַי כְּבָר יָבֹא אַבָּא? — שָׁאַלְתִּי אָנֹכִי בְּרֹב גַּעְגּוּעַי.

— בְּקָרוֹב, בְּנִי. עוֹד מְעַט וְיָבֹא. אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם. — נִחֲמָה אוֹתִי אִמִּי.

אַךְ לִי הָיוּ הַיָּמִים הָאֵלֶּה לְשָׁנִים, לְשָׁנִים אֲרֻכּוֹת מְאֹד, מְאֹד...

* * *

בְּיוֹם לֹא עָבוֹת אֶחָד בָּאתִי מִן הַחֶדֶר הַבַּיְתָה לֶאֱכֹל אֶת אֲרֻחַת הַצָּהֳרָיִם. בְּבֹאִי מָצָאתִי אִישׁ זָר יוֹשֵׁב עַל הַכִּסֵּא אֲשֶׁר עַל יַד הַשֻּׁלְחָן, עַל רֹאשׁוֹ מִגְבַּעַת גְּבֹהָה, זְקָנוֹ עָשׂוּי בְּמִסְפָּרַיִם וּצְמִידִים יְקָרִים נוֹצְצִים עַל אֶצְבְּעוֹתָיו — וָאָסֵב אֶת עֵינַי מִמֶּנּוּ, כִּי עוֹד נַעַר הָיִיתִי וְאֶכָּלֵם לְהַבִּיט בִּפְנֵי אִישׁ זָר. אַךְ אִמִּי קָרְאָה אֵלַי בִּשְׁמִי לָגֶשֶׁת אֵלֶיהָ.

— וּמַדּוּעַ לֹא תִשְׁאַל אֶת פִּי הָאִישׁ הַזֶּה לִשְׁלוֹם אָבִיךָ? — אָמְרָה עָלַי וַתַּבֵּט בְּפָנַי וְגַם הָאִישׁ הַזָּר הִבִּיט בִּי. — הָאָדוֹן הַזֶּה בָּא מֵעִיר נִיוּ־יָרְק וְהוּא הִכִּיר שָׁם גַּם אֶת אָבִיךָ.

אָנֹכִי נִכְלַמְתִּי מְעַט לְמַרְאֵה פְּנֵי הָאִישׁ הַזֶּה, אֲשֶׁר לֹא הֵסִיר מֵעָלַי אֶת עֵינָיו וָאֶשְׁאָלֵהוּ לִשְׁלוֹם אָבִי וּלְעֵת שׁוּבוֹ.

עַל פְּנֵי הָאִישׁ עָבַר שְׂחוֹק־קַל וְאַחֲרֵי כֵן אָמַר אֵלָי:

— אָמְנָם שָׁלוֹם לְאָבִיךָ וְהוּא גַּם הִתְעַתֵּד כְּבָר לָשׁוּב בַּיָּמִים הָאֵלֶּה הַבַּיְתָה; גַּם מַתָּנוֹת רַבּוֹת וְצַעֲצוּעִים יָפִים הֵכִין כְּבָר לְמַעַנְךָ וְגַם כֶּסֶף רַב לָקַח עִמּוֹ לְמַעַן יוּכַל לִבְנוֹת לוֹ בַּיִת חָדָשׁ בְּשׁוּבוֹ. אַךְ בְּעוֹד אָבִיךָ בַּדֶּרֶךְ — הִתְנַפְּלוּ עָלָיו שׁוֹדְדִים וַיִּגְזְלוּ מִמֶּנּוּ אֶת כָּל כַּסְפּוֹ וַיַּצִּיגוּהוּ כִּכְלִי רֵיק וְגַם אֶת כָּל הַצַּעֲצוּעִים הַיָּפִים אֲשֶׁר הֵכִין בַּעַדְךָ חָמְסוּ מִמֶּנּוּ, לְמַעַן הָבִיא אוֹתָם לְיַלְדֵיהֶם הֵם, — רַק אֶת נַפְשׁוֹ הִשְׁאִירוּ לוֹ לִפְלֵיטָה.

לִשְׁמֹעַ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה נִבְהַלְתִּי מְאֹד וְלֹא יָדַעְתִּי מַה לְּהַגִּיד וּמַה לַּחֲשׁוֹב, וְהָאִישׁ הוֹסִיף:

— עַתָּה לֹא יָדַע אָבִיךָ מַה לַּעֲשׂוֹת, אִם לָבֹא הַבַּיְתָה בְּיָדַיִם רֵיקָנִיּוֹת, אוֹ לָשׁוּב לְאֶרֶץ אֲמֵרִיקָה וְלָשֶׁבֶת שָׁם עוֹד שָׁנִים מִסְפָּר, לְמַעַן אֱסֹף שָׁם כֶּסֶף אַחֵר וְלִקְנוֹת שָׁם בַּעֲבוּרְךָ צַעֲצוּעִים חֲדָשִׁים וּמַתָּנוֹת חֲדָשׁוֹת. הַדָּבָר תָּלוּי עַתָּה בְּךָ... כַּאֲשֶׁר תַּחְלִיט אַתָּה כֵּן יְהִי...

רְגָעִים אֲחָדִים עָמַדְתִּי מַשְׁמִים עַד אֲשֶׁר פָּרַצְתִּי בִּבְכִי גָּדוֹל.

— לֹא... — קָרָאתִי בְּדִמְעוֹת עֵינַיִם. — אָנָּא, יְמַהֵר נָא אָבִי לָשׁוּב הַבַּיְתָה... אֵין לִי חֵפֶץ בְּצַעֲצוּעִים וּבְמַתָּנוֹת הַיָּפוֹת... רוֹצֶה אָנֹכִי אַךְ לִרְאוֹת אֶת אָבִי... זֶה כְּחָמֵשׁ שָׁנִים, אֲשֶׁר לֹא רְאִיתִיו וְעַתָּה רוֹצֶה הוּא לִנְסֹעַ עוֹד הַפַּעַם — לֹא! ... אֵינֶנִּי רוֹצֶה ... יָבֹא נָא תֵּכֶף ... אֵין לִי חֵפֶץ ...

אַךְ אָנֹכִי טֶרֶם גָּמַרְתִּי אֶת דְּבָרַי, וַיַּחֲזֵק בִּי הָאִישׁ הַדּוֹבֵר אֵלַי וַיְחַבְּקֵנִי בִּזְרוֹעוֹת יָדָיו וַיִּשַּׁק לִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיו.

— בְּנִי, בְּנִי יַקִּירִי ... שְׁלֹמֹהלִי יַקִּירִי ... אָנֹכִי לֹא אֶסַּע עוֹד מִזֶּה ...

— אָ בִ י!!! — — — קָרָאתִי בְּקוֹל גָּדוֹל, — הוֹי, אָבִי הַטּוֹב! — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — — — — —

מֵאָז לֹא עָזַב עוֹד אָבִינוּ אוֹתָנוּ עַד עוֹלָם וַיֵּשֶׁב אִתָּנוּ תָּמִיד. גַּם בַּיִת חָדָשׁ בָּנִינוּ לָנוּ עִם כֵּלִים יָפִים וִיקָרִים וְגַם בְּגָדִים חֲדָשִׁים קָנוּ לְמַעֲנִי וּלְמַעַן אָחִי הַקָּטָן. וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת הָיִינוּ לוֹבְשִׁים אֶת בִּגְדֵינוּ הַחֲדָשִׁים וְהוֹלְכִים בְּיַחַד עִם אָבִינוּ בְּמֻקְדָּם אֶל בֵּית הַתְּפִלָּה, וְהַכֹּל הִבִּיטוּ אֵלֵינוּ וַיִּדְרְשׁוּ בִּשְׁלוֹם אָבִי, וְהוּא הִרְבָּה לְסַפֵּר לָהֶם גַּם חֲדָשׁוֹת רַבּוֹת מִכָּל הַמּוֹצְאוֹת אוֹתוֹ בָּאֲרָצוֹת הָרְחוֹקוֹת אֲשֶׁר עָבַר בָּהֶן, וְכֻלָּם שָׂמְחוּ לִקְרָאתֵנוּ.

א. מ. גּוֹנְצָר.

נְאוּם הַמַּטִּיף רַבִּי עַכְבָּר לִבְנֵי עֲדָתוֹ.

„שִׁמְעוּ נָא כֻלְּכֶם אֶת דִּבְרֵי אֲלֵיכֶם:
לְעוֹלָם תְּהִי נָא יִרְאַת חָתוּל עַל פְּנֵיכֶם,
הֶחָתוּל — זֶה אוֹיְבֵנוּ־בְנֶפֶשׁ הָרָע,
וּמָקוֹר לְכָל אָסוֹן וְצָרָה!
הִשָּׁמְרוּ נָא אֵפוֹא! וּבְצֵאתְכֶם לָשׁוּט
לָתוּר אֹכֶל בַּבַּיִת, אַל תֵּלְכוּ פָּשׁוּט
בְּלִי זְהִירוּת יְתֵרָה, וּבְלִי הַשְׁגִּיחַ,
כִּי—הָלוֹךְ וְהַבֵּט וְחָרוֹד וְהָרִיחַ!
הֵן אֲבוֹי לְעַכְבָּר בְּלִי זָנָב, בְּלִי עֵינַיִם,
וּגְדוֹלָה הָרָעָה בְּלִי שִׁנַּיִם,
אוּלָם רַע לוֹ וָמַר לוֹ רְבוֹא רְבוֹתַיִם

אִם הָרַחֲמָנָא־לִצְלַן עוֹד תְּרַחֲנָה נְחִירַיִם...
וְרָעָה וּמָרָה תְּהִי אַחֲרִית עַכְבָּרִים
הַלּוֹקְחִים לְשׁוֹנָם וּמְדַבְּרִים רַב דְּבָרִים,
הָרְגִילִים אַךְ לִצְחֹק כְּטִפְּשִׁים פְּשׁוּטִים,
וּפִיהֶם אַךְ מָלֵא פִּטְפּוּטִים, פִּטְפּוּטִים!"...
וּכְדַבֵּר הַדַּרְשָׁן וַיִּסְגֹּר הָעֵינַיִם.
וּפִתְאֹם הִתְפָּרֵץ מֵאַחֲרֵי הַכִּירַיִם
רַבִּי מְיָאוּ הַזָּקֵן, וּבְחַדּוּת צִפָּרְנַיִם
חִבֵּק הַדַּרְשָׁן וַיְהַלֵּל דְּרָשָׁתוֹ;
אַךְ טוֹבָה הַרְבֵּה מְנָה הָיְתָה אֲרֻחָתוֹ:
בְּשַׂר מַטִּיף מְהֻלָּל וְזַנְבוֹת עֲדָתוֹ.

נָפְסִי.

הֲקָמַת הַמִּשְׁכָּן.

הַפִּשְׁתָּה.

(מִסִּפּוּרֵי הַטֶּבַע).

(סוֹף).

— הֶאָח! — קָרְאָה הַפִּשְׁתָּה — עַתָּה יָדַעְתִּי, כִּי בִרְכַּת אֱלֹהִים תָּחוּל עָלַי, כִּי הָבֵא אָבִיא תוֹעֶלֶת בָּעוֹלָם; הֲלֹא זֶה חֵפֶץ כָּל הַיְצוּרִים לְהָבִיא תוֹעֶלֶת בְּחַיֵּיהֶם — וְהִנֵּה שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה כֻּתֳּנוֹת־אֲחָיוֹת יָפוֹת אֲנָחְנוּ; אַךְ זֶהוּ אֹשֶׁר!

עָבְרוּ יָמִים רַבִּים וּשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה הַכֻּתָּנוֹת־הָאֲחָיוֹת הַלְּבָנוֹת וְהַיָּפוֹת כֻּלּוּ מוּזְקָן.

— הַזִּקְנָה, הַזִּקְנָה — נֶאֶנְחוּ הַזְּקֵנוֹת — לְכָל אֲשֶׁר בָּאָרֶץ יָבֹא קֵץ. אָמְנָם חָפוֹץ חָפַצְנוּ לִחְיוֹת עוֹד וּלְהוֹעִיל עוֹד, אֲבָל אִי אֶפְשָׁר, אִי אֶפְשָׁר...

וְהַכֻּתָּנוֹת־הַזְּקֵנוֹת הָיוּ לִסְחָבוֹת; וַאֲנָשִׁים בָּאוּ וַיִּקָּחוּן וַיִּקְרָעוּן וַיְפוֹרְרוּן וַיְבַשְּׁלוּן וַיְסַחֲטוּן וַיַּרְבּוּ עִנּוּיֵיהֶן בְּלִי חֶמְלָה.

— עַתָּה בָּא קִצֵּנוּ; — נֶאֶנְחוּ מָרָה. אַךְ בָּרֶגַע הַהוּא נֶהֶפְכוּ הַסְּחָבוֹת וַתִּהְיֶינָה לַנְּיָר לָבָן.

— פִּתְאֹם בְּהֶסֵּחַ דַּעַת כָּזֶה! — קָרָא הַנְּיָר — מָה רַךְ וְיָפֶה אֲנִי עַתָּה! הֵן עַתָּה יְכוֹלִים לִכְתֹּב עָלַי; הוֹי, אַךְ זֶהוּ אֹשֶׁר!

וּסְפָרִים מוֹעִילִים כָּתְבוּ עַל הַנְּיָר, אֲשֶׁר בִּקְרֹא בָהֶם הָאֲנָשִׁים, וְהוֹסִיפוּ לִקְנוֹת בָּהֶם חָכְמָה וְהִרְבּוּ לְהֵיטִיב דַּרְכֵיהֶם.

— הֶאָח! גַּם בַּחֲלוֹמִי לֹא רָאִיתִי אֹשֶׁר כָּזֶה! מֵעוֹדִי לֹא פִלַּלְתִּי, כִּי יָבֹא יוֹם וְאוּכַל לְהוֹעִיל כָּכָה לִבְנֵי הָאָדָם וּלְהוֹרוֹתָם דַּעַת; וְגַם עַתָּה כִּמְעַט אֲשֶׁר לֹא אַאֲמִין לְמַרְאֵה עֵינַי, אֲבָל הֲלֹא אֵין לְהַכְחִישׁ מַרְאֵה עֵינָיִם. אָכֵן בְּכָל פַּעַם אֲשֶׁר עָלָה רַעְיוֹן עַל לִבִּי, כִּי קֵץ חַיַּי בָּא, הֵחֵלּוּ לִי תָּמִיד חַיִּים חֲדָשִׁים וְטוֹבִים מֵהָרִאשׁוֹנִים. עַתָּה אָשִׂים לַדֶּרֶךְ פְּעָמַי, לָסֹב אֶת כָּל הָעוֹלָם, לְמַעַן יִקְרְאוּ בְּנֵי הָאָדָם אֶת הַכָּתוּב בִּי. וּמַה נָּעִים יִהְיֶה לִי לִרְאוֹת אֶת הָעוֹלָם וּמְלֹאוֹ, אֶת כָּל הָאֲנָשִׁים וְדַרְכֵי חַיֵּיהֶם!! אָכֵן מְאֻשָּׁר מִמֶּנִּי אֵין בְּכָל הָאָרֶץ.

אוּלָם הַנְּיָר לֹא עָבַר בַּאֲרָצוֹת רַבּוֹת, כִּי אַךְ הֶעְתֵּק הֶעְתִּיקוּ מִמֶּנּוּ אֶת הַדְּבָרִים הַכְּתוּבִים בּוֹ בִּדְפוּס בְּמֵאוֹת אַלְפֵי סְפָרִים. „הַסְּפָרִים הַמְּדֻפָּסִים — שָׁמַע הַנְּיָר אֶת הָאֲנָשִׁים מְדַבְּרִים — יוּכְלוּ לְעַנֵּג אֶת בְּנֵי הָאָדָם יוֹתֵר, כִּי לוּ נִסָּה הַנְּיָר לַעֲבֹר בְּאַרְצוֹת תֵּבֵל, הֲלֹא נִשְׁחַת בְּאֶמְצַע הַדָּרֶךְ“.

— כֵּן, אֱמֶת! זוֹהִי עֵצָה טוֹבָה — חָשַׁב הַנְּיָר הַכָּתוּב — כַּדָּבָר הַזֶּה לֹא עָלָה עַל לִבִּי מֵעוֹלָם; אָנֹכִי אָנוּחַ פֹּה בְּבַיִת כָּל יְמֵי חַיַּי; פֹּה יְחַלְּקוּ לִי כְּבוֹד אָב זָקֵן, כִּי הֵן עָלַי נִכְתְּבוּ הַדְּבָרִים הַטּוֹבִים רִאשׁוֹנָה. מֵהָעֵט יָצְאוּ הַמִּלִּים יָשָׁר עָלַי, אָנֹכִי פֹה אֶשָּׁאֵרָה וְהַסְּפָרִים יְמַהֲרוּ לַעֲבֹר בְּרַחֲבֵי הַתֵּבֵל, וְהֵפִיצוּ אֶת חָכְמָתִי בְּכָל גּוֹיֵי הָאָרֶץ.

וְאֶת עֲלֵי הַנְּיָר הַבּוֹדְדִים אָסְפוּ וַיִּקְשְׁרוּם יַחַד וַיִּתְלוּם עַל מַסְמֵר הַתָּקוּעַ בַּקִּיר.

— עַתָּה אוּכַל לָנוּחַ מֵעֲמָלִי הָרַב. פֹּה אֶמְצָא מָנוֹחַ; — אָמַר הַנְּיָר, — עַתָּה אֵין דָּבָר אֲשֶׁר יְמַנְעֵנִי מֵחֲשֹׁב אֶת מַחְשְׁבוֹתָי. כֵּן, פֹּה אֵשֵׁב וַאֲחַכֶּה לִרְאוֹת מַה יָּבִיאוּ לִי הַיָּמִים הַבָּאִים. בְּוַדַּאי אֶעֱשֶׂה עוֹד צַעַד לְפָנִים. הֵן כָּל אֲשֶׁר בָּאָרֶץ יִצְעַד תָּמִיד לְפָנִים.

וְהִנֵּה בְּאַחַד הַיָּמִים לָקְחוּ אֶת הַנְּיָר וַיְשִׂימוּהוּ בַתַּנּוּר לְשָׂרְפוֹ. הַנְּיָר הַבָּלֶה לֹא צָלַח עוֹד לְכָל מְלָאכָה. וִילָדִים סוֹבְבוּ אֶת הַתַּנּוּר לִרְאוֹת בֶּאֱחֹז בּוֹ הָאֵשׁ, אֵיךְ יִתְנוֹצְצוּ הַשְּׁבִיבִים, נִדְחָפִים לָעוּף כִּבְרָקִים אִישׁ אַחַר רֵעֵהוּ.

וְהָאֵשׁ אָחֲזָה בַנְּיָר וּמַהֵר הֵחֵל לַעֲלוֹת בַּלֶּהָבָה.

— עוּף! עוּף! — לָחֲשָׁה הַלֶּהָבָה — וּבוֹ בָּרֶגַע נֶהֶפְכָה לְעַמּוּד אוֹר, אֲשֶׁר הִתְרוֹמֵם לַעֲלוֹת מַעְלָה מָעְלָה. וְהַנְּיָר

בוער כלו ומאיר בברק נגה גדול ונפלא, האותיות הכתובות על פני הניר אדמו גם הן וכל הדברים והמחשבות — כלן נהפכו ללהבה.

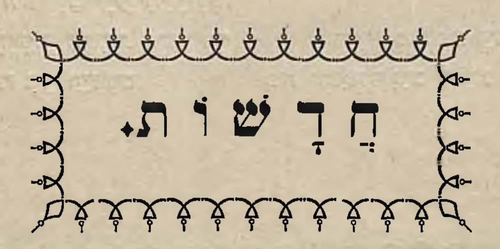
— עתה עולה אני ישר אל השמש! — לחשה הלהבה עוד, בעלותה במעשנה ותתפורר באויר לניצוצי אבק דקים, עד העלמם מעין ויחדלו מהראות עוד.

הלהבה דעכה ממקומה ושביבי זהב שבו לרקד על פני האפר השחור בהראות עוד מעט נגהם עליו; כן ירוצו גם הנערים בלכתם מבית הספר הביתה; והילדים עמדו והביטו על האפר המת.

אולם ניצוצי האבק עלו מעלה מעלה ויראו שם דברים נפלאים אשר לא ראתם עין אנוש.

— האח מאשרים הננו! — קראו ניצוצי האבק; אבל הילדים לא שמעו את דבריהם אלה, ולו גם שמעו לא הבינו אותם, כי נעלים הם מבינת הילדים.

מעבד על ידי חבי"ב.

חדשות.

מלחמה נוראה. — מלחמה גדולה ונוראה פרצה בימים האלה בקצה מזרח אסיה בין רוסיה ויפוניה. סבת המלחמה היא ההתחרות הגדולה אשר בין שתי הממשלות האלה בעסקיהן במדינת מנדזוריה ובממלכת קוריאה. מדינת מנדזוריה שיכת לממלכת סין והיא קרובה מצד צפון לסביריה אשר לרוסיה. במדינה זו בנתה ממשלת רוסיה ברשיון הממשלה הסינית מסלת ברזל ותתבצר בה במקומות שונים וביחוד בעיר הבצורה פרט ארטור, אשר על חוף הים הצהוב, ובעיר החדשה דלני. גם בקוריאה הצפונית הגובלת במנדזוריה גדלה השפעת רוסיה יותר ויותר. המצב הזה היה כצנינים בעיני היפונים אשר לטשו עיניהם זה כבר על קוריאה ומנדזוריה הקרובות לארצם. (ממלכת יפוניה משתרעת על איים גדולים וים יפוניה מבדיל בינה ובין מנדזוריה וקוריאה). והנה בעת האחרונה החלה ממשלת יפוניה לדרש מאת ממשלת רוסיה, כי תוציא את צבאותיה ממנדזוריה, מפני שלדעתה אין לרוסיה הזכות להחזיק שם את צבאותיה. אז החל המשא והמתן בין שתי הממשלות אשר בטוקיה (בירת יפוניה) ובפטרבורג.

כל עמי ארפה חרדו לשמועות על דבר הסכסוך ההולך וגדל בין שתי הממלכות האדירות האלה, אך אוהבי השלום קוו עוד, כי סוף סוף יגמר הסכסוך הזה בדרך שלום; אך ביום הששי לחדש פברואר (למספר רוסיה העשרים וארבע לחדש ינואר) בעת אשר נשלחה כבר תשובת ממשלת רוסיה על דרישות יפוניה האחרונות ובטרם הגיעה עוד לממשלת יפוניה — בא ציר יפוניה, אשר ליד חצר קיסר רוסיה בפטרבורג, בפקדת ממשלתו להודיע לממשלת רוסיה, כי החליטה (יפוניה) להפסיק את המשא ומתן ולהשיב מפטרבורג את הציר וכל פקידי המלאכות.

ובגלל הדבר הזה צוה הוד קיסר רוסיה לצוות על הברון רזן, ציר רוסיה בטוקיה, לעזב תכף את בירת יפוניה. וכן נפסק פתאם חוט השלום המקשר את שתי הממשלות חוים של מלחמה החל לשרר. אולם כל זה אינו אלא הקדמה למלחמה, כי על פי נמוסי העמים לא יתחילו להלחם גם אחרי הפסק המשא ומתן עד אשר יקראו למלחמה.

אך לא כן עשו היפונים, כי מבלי קרא בראשונה למלחמה התנפלו פתאם אניות המלחמה היפוניות על הצי הרוסי העומד לפני פרט־ארטור בחצי ליל התשיעי לפברואר ויפרצו פרצים בשתי אניות־מגן רוסיות: „צסרביץ" ו„ריטביזן" ובאניה הסובבת „פלדה" וגם חילים לא מעטים נהרגו ונפצעו.

השמועה כי החלה כבר המלחמה ברעם וברעש לפתע פתאם עשתה רשם גדול על כל עמי ארפה. ביום המחרת נגש הצי היפוני המאחד מחמש עשרה אניות מגן ואניות מרוץ ויחל להמטיר כדורים על מבצר פרט־ארטור. מן המבצר ענו ביריות וגם הצי הרוסי הורם מעל עגנו וישתתף גם הוא במלחמה. המטרת הכדורים ארכה כשעה ואחר כן עזב הצי היפוני את פרט ארטור ויפלג בים.

במלחמה הזאת הומתו מן הרוסים עשרה ונפצעו חמשים ואחד חילים וגם פקידים אחדים נפצעו. מלבד זאת נזקה אנית המגן „פולטבה", אנית המרוץ „דניה" ואניות „אסקולד" ו„נוביק" וגם במבצר־פרט ארטור נעשו פרצים לא גדולים. גם מחיל היפונים נפלו כחמשים חללים ופצועים, גם אחדות מאניותיהן נזוקו.

אחרי כן היו עוד התנגשיות בין צבאות רוסיה ויפוניה אשר עלו בקרבנות רבים. הנה כי כן מודיע הנציב הרוסי הגנרל־אדיוטנט אלקסיוב את הוד קיסר רוסיה אדניו, כי ביום התשיעי לירח פברואר התפוצצה האניה „וניסי", על ידי מוקש, בסערת נפץ ותרד תהומות. האניה הזאת ראתה מרחוק מוקש אחד שצף על פני המים ותקרב לאט אליו לפוצצו ביריה מרחוק; אך באותה שעה

נִתְקְלָה הָאֳנִיָּה בְּמוֹקֵשׁ אַחַר הַטָּמוּן בַּמָּיִם; הַמּוֹקֵשׁ הַזֶּה הִתְפּוֹצֵץ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וַיְפוֹצֵץ אֶת הָאֳנִיָּה לִרְסִיסִים. אַנְשֵׁי הָאֳנִיָּה הִסְפִּיקוּ עוֹד לְהוֹרִיד אֶת סִירוֹת הַהַצָּלָה, אַךְ לֹא כָּל אֲנָשֶׁיהָ יָכְלוּ לְהַצִּיל אֶת נַפְשָׁם, וְכֵן אָבַד רַב הַחוֹבֵל, הַמֶּכַנִּיק וְתִשְׁעִים וּשְׁנַיִם חַיָּלִים.

כֵּן הָיְתָה מִלְחֶמֶת דָּמִים עַל יַד חוֹף טְשִׁימֻלְפּוֹ אֲשֶׁר מִמַּעֲרַב קוֹרֵיאָה. בַּמָּקוֹם הַזֶּה הָיוּ הָרוּסִים הַמְעַטִּים וְהַיַּפּוֹנִים הָרַבִּים. הָאֳנִיּוֹת הַיַּפּוֹנִיּוֹת נִגְּשׁוּ אֶל הַחוֹף הַזֶּה לְהַעֲלוֹת עָלָיו גְּדוּדֵי חֲיָלִים, אַךְ הָאֳנִיּוֹת עָמְדוּ נֶגְדָּם וְלֹא נְתָנוּם לָגֶשֶׁת אֶל הַחוֹף. אָז הִתְלַקְּחָה מִלְחָמָה נוֹרָאָה. בַּמִּלְחָמָה הַזֹּאת הֶרְאוּ הָרוּסִים אֹמֶץ לֵב וּגְבוּרָה נִפְלָאָה, אַךְ לֹא יָכְלוּ לַעֲמֹד בִּפְנֵי הָאוֹיֵב הָרַב וְהֶעָצוּם; וְרַב הַחוֹבֵל שֶׁל הָאֳנִיָּה „וַרְיַג" בִּרְאוֹתוֹ כִּי עוֹד מְעַט וְנָפְלָה הָאֳנִיָּה בִּידֵי הָאוֹיֵב — הוֹרִיד מֵעָלֶיהָ אֶת אַנְשֵׁי גְּדוּדוֹ וַיִּשָּׁאֵר הוּא לְבַדּוֹ עָלֶיהָ וַיַּעֲלֶנָּה בְּסַעֲרַת נֶפֶץ וַיִּסָּפֶה גַּם הוּא עִמָּהּ; גַּם הָאֳנִיָּה הָרוּסִית „קוֹרֵיאֶץ" הוּרְדָה מְצוּלוֹת בִּידֵי הָאוֹיֵב וְאַנְשֵׁיהֶם נִשְׁבּוּ בִּידֵי הַיַּפּוֹנִים.

וְאוּלָם לְפִי הַשְּׁמוּעוֹת שֶׁהִגִּיעוּ לָעִתּוֹנִים סָבַל גַּם הַצִּי הַיַּפּוֹנִי נְזָקִים לֹא קְטַנִּים וַאֲנִיּוֹת אֲחָדוֹת הָטְבְּעוּ בַּיָּם עִם אַנְשֵׁיהֶם.

וְאוּלָם כָּל הַמִּלְחָמוֹת הָאֵלֶּה אֵינָן אֶלָּא תִּגְרוֹת קְטַנּוֹת לְעֻמַּת הַמִּלְחָמָה הַגְּדוֹלָה שֶׁתִּפְרֹץ בְּקָרוֹב עַל גְּדוֹת נְהַר יַלוּ, אֲשֶׁר עַל גְּבוּל קוֹרֵיאָה וּמַנְדְּזוּרְיָה, וּבַיָּם כַּאֲשֶׁר יִתְנַגְּשׁוּ צִיֵּי רוּסְיָה וְיַפּוֹנְיָה.

הָעִתּוֹנִים הָאַנְגְּלִים מוֹדִיעִים שֶׁהַיַּפּוֹנִים מִשְׁתַּמְּשִׁים בְּכַדּוּרֵיהֶם בְּחֹמֶר מְפוֹצֵץ חָדָשׁ שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ נוֹרָא.

וִידִיעָה בָּאָה אֶל הַצִּיר הַיַּפּוֹנִי שֶׁבְּלוֹנְדוֹן, כִּי הַצִּי הָרוּסִי הָעוֹמֵד בְּחוֹף וְלַדִּיבוֹסְטוֹק הִטְבִּיעַ אֳנִיַּת מִסְחָר יַפּוֹנִית גְּדוֹלָה הַמְּכִילָה אֶלֶף וּשְׁמֹנִים וְאַרְבָּעָה טוֹן.

בְּפָּרִיז מְאַסְּפִים נְדָבוֹת לְטוֹבַת הַפְּצוּעִים בְּחֵיל צְבָא הָרוּסִים. בֵּית רוֹטְשִׁלְד נָדַב עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים פְּרַנְק.

מִמַּרְאוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל:

בְּאֵר בִּבְאֵר־שָׁבַע.

איים צפים על פני הים.— קרוב לחפי ים הקרח הצפוני יראו לעתים איים גדולים למדי צפים ומתקרבים אל החוף והאיים מכסים בצמחים רבים ושונים ומלאים חיות: צבאים, שועלים ועוד. ואף יראו הציידים, יושבי המקומות ההם, את האיים האלה, ומהרו לעלות עליהם. יודעים הם הציידים, כי פה ימצאו להם הרבה הרבה חיות ועופות, ועמלם לא יהיה לשוא. כעבר זמן מה יקום רוח חזק ונשא את האיים בים ונעלמו כלעמת שבאו, מבלי השאיר להם כל זכר. ופעם אחת קרה, כי כל יושבי כפר אחד אשר על חוף ים הקרח עלו על אי אחד גדול, שצף וקרב אל החוף, לצוד שם ציד; אך בטרם הספיקו לצוד צידם, קמה רוח סערה ותשא את האי ואת החיות והעופות והציידים והכלבים אשר עליו — בים ויאבדו כלם. האיים הצפים האלה הם גזרי קרח גדולים מאד מאד הצפים ימים רבים בים, והרוחות נשאו על גזרי הקרח עפר וזרעים שונים, וצמחו הזרעים מהר והיו לירק דשא, ועלו ביניהם שיחים רבים הצומחים מהר בחם הקיץ הקצר שם; ובין הירק הרענן ימצאו מהר צפרים וחיות טורפות וצבאים המושכים אליהם את בני האדם.

בית מסתובב.— בערים הגדולות ישנם בתים העשוים כלם מזכוכית ומעוד חמרים שונים. והנה עתה מודיעים העתונים כי ארדיכל (חכם הבניה) אחד בפריז, איגן פטי שמו, בנה בית שאפשר לסובבו לכל צד שירצו. האנשים האוהבים אור שמש יוכלו להסב את החדר שהם יושבים בו לצד השמש, והיה כל היום השמש במעונם. הבית הזה נבנה זה לא כבר בצרפת על שפת הים התיכון. הבית הזה עומד על גלילי ברזל באפן ששני אנשים יכולים להסב את הבית לכל צד.

בית חנוך לחתולים.— לא רחוק מלונדון נמצא בית מחסה מיחד לחתולים. הבית הזה עומד בגן עצים רענן ויפה מאד. פה יחיו להם בשלוה ומתענגים על כל טוב תחת השגחת שומריהם ומפרנסיהם חתולים רבים, שבעליהם העשירים הלכו לנסע בארצות רחוקות. החניכים מתחלקים לשתי מחלקות: מחלקה ראשונה ומחלקה שניה. חניכי המחלקה הראשונה יושבים בכלובים גדולים גבהים ומלאים אור ומפארים בכל מיני פאר וקשוט ובכל מיני מותרות, ככל אשר יבחרו אדני החתולים המאשרים. בכלובים האלה ישכנו החתולים בלילה ושעות אחדות ביום. יתר העת הם מטילים להם בחצר. בכל מקום תקועים שם מוטות וקנים למען אשר יוכלו החניכים לטפס עליהם ולבלות את הזמן בגמנסתיקה.

מסירת נפש.— כריסטיאן מלך דניה הישיש (אביה של כבוד מלכותה הקסרית מריה תיאודורובנה, אלמנת קיסר רוסיה אלכסנדר השלישי, וזקנו של הדר מלכותו הקסר ניקולי השני) הציל זה לא כבר שני ילדים קטנים ממות, אך במסירת נפש ממש עלתה לו ההצלה הזאת. המלך הישיש הזה רגיל לטיל יום יום ברחובות קפנהגן עיר מלכותו, ולהתבונן אל הכל. ובצאתו לטיל אוהב הוא ללכת לבדו בלי בני לויתו, כשהוא לבוש בגדי אזרחים. אמנם ידוע ידעו הדנים היטב את מלכם האהוב, ובכל זאת בהיותו לבוש כאחד האזרחים והולך לבדו, יצלח לו לעבר בין המון בני עמו מבלי שיכירוהו על נקלה, וכן היה גם הפעם. הוא טיל לו באחד הרחובות השוקטים והצדדים של קפנהגן והאנשים העוברים שם לא הכירוהו. והנה הוא רואה כי על פסי הברזל של הטרמוי האלקטרי יושבות שתי ילדות קטנות ומשחקות, ולא שמו לב אל צלצול המצלה הנשמע מן הטרמוי ההולך וקרב. המלך הישיש עמד ויקרא לילדות לסור מן הדרך, אך הנה לא שמעו לו והוסיפו לצחק. והטרמוי הלך וקרב, ועוד רגע — ועבר עליהן ורסק את אבריהן, אז קפץ המלך במהירות של נער צעיר מן המפסעה אל המסלה וישח לארץ ויוצא את הילדות הנבהלות והבוכות מתחת אופני הטרמוי, ועוד מעט ועברה העגלה גם עליו. והמלך הישיש נחם את הילדות בדברים טובים וימח את דמעותיהן מעל לחייהן וילך לדרכו.

הודעת המערכת.

כל כסף הנדבות שנתקבלו על ידינו לטובת יתומי קישינוב נשלח להבנק הלאומי בלונדון, וע"ז קבלנו שטר קבלה שאנו מביאים בזה:

אוצר התישבות היהודים (קולוניאל-באנק עברי בלונדון).

LONDON 18 Jannuary 1904.

אדונים נכבדים!

הגיענו מכתבם הנכבד מיום 13 הזה בצירוף הקוויטונג של האחים בברך בווארשא ע"ס 330.98 רו"כ. כן גם קבלנו מבית האוצר הנ"ל הודעה על הסך הזה ורשמנו זאת בספרנו לטובת יתומי קישינוב עפ"י הצעת מר אוסישקין בתור נדבות שנאסף ע"י מערכת עתונם הנכבד „עולם קטן". את הכסף נמציא לתעודתו.

(מקום חותם הבנק).

מנהל החשבונות (חתימתו לא ברורה)

Conntersigned W. WOLF.

מכתבים.

לקוראי ה„עולם קטן".

זה לא כבר קראתי ספור נעים ב„עולם קטן" משנה העברה אשר נתן לי מורי, והספור נקרא בשם „מערת הקרח" מאת הסופר הנכבד גרשם באדר ושם יתאר לנו הסופר בדברים נעימים איך ישבו עם ישראל בימים הקדמונים על ארצם הקדושה בימי שלמה המלך, ומספר את הנעשה בטפת בת שלמה ועוד ועוד, ולכן הנני מציע לפניכם כרע טוב כי תקראו את הספור ההוא בעולם קטן ואקוה כי תשיבו לי תודה על עצתי.

מאתי ידידכם הקטן
שמחה בן אברהם טרטקבוסקי,
בן עשר שנים.

לחברי היקרים קוראי ה„עולם קטן"!

הנני לבשר לכם, כי גם בבית ספרנו חננו מורינו אהרן יעקב ויחיאל שֻׁול בליל הרביעי לחנוכה את חג החשמונאים.

בשעה הרביעית בערב נאספו כל חברי בית ספרי והחג החל בסדר כזה: אני בארתי בעברית לכל חברי על דבר חנכה ובכלותי לבאר שרה מקהלת בית ספרנו בעזרת מורנו הנכבד יחיאל שול שירי ציון: „שירי ערש" ה„אלף־בית" ועוד רבים. אחרי כן נערכה תהלוכה יפה. אנחנו הלכנו שנים שנים ונשיר את השירים „חושו אחים חושו" „נס ציונה" „עוד ארצנו לא אבדה".

התהלוכה סבבה פעמים אחדות את אולם בית ספרנו ואחרי כן ספר התלמיד שלמה דרוין הלומד בבית־ספרנו ספור שחבר בעצמו בעברית על דבר „סביבון". דבריו מצאו חן בעיני כל הנאספים. לסוף חלקו לנו מורינו אהרן יעקב ויחיאל שול ממתקים, מגדנות וספרים של „תושיה" ונקראו בקול גדול הידד, לכבוד הר"ר הרצל יחי וכל ראשי הציונים. ובשעה מאוחרת בלילה שבנו שמחים מאד לבתי הורינו.

ברגשי כבוד ובברכת ציון חברכם:
לוצין. משה בן שאול שולוין.

נדבות

(שנכנסו למערכת „עולם קטן").

בעד יתומי קישינוב: שרה רוטקובסקי 7 קופיקות; פינה לֶרנֶר, חנה־רבקה טובוריסקי, חיה הורביץ, מרים ווסקוביץ, פינל שרירא, ציפה וולווינסקי, יהודית פריימן, נרונה נורין, רווה גלוב ואסתר מֶכֶניצקי — כל אחת 6 ק'; רחל שולביץ, אֶטיל רובינשטין, מלכה ברון, גיטל נֶרשטֶר, פינל בת יהושע שרירא, אלטה לַפיק כ"א 3 ק'; זלטה רבינוביץ 2 ק'; יצחק יוסף שולביץ בברכו את תלמידתו מ' פינה־לאה סוסנסקי ליום כלולתה נדב ח"י ק' — בס"ה 1,18 ר', ואחר נכיון דמי פורטא נשלח ל„עולם קטן" 103 ק'.

אשמינא.

ביום כ"א טבת שנה זו מלאו לי שלש־עשרה שנה ונהייתי לבר־מצוה. ולזכרון היום ההוא הרימותי רובל אחד למען ילדי קישינוב העניים. ואת קוראי ה„עולם קטן" הקטנים אבקש כי יעשו גם הם כמוני.
ליב פינקלשטין, ישינובקה.

לטובת הקפה הלאמית: ע"י האדונים מ. קנטור, שכנא שטין ומ. י. קנטור סך 40 רובל לרשום את האגדה „פרחי ציון" בשדובה בספר הזהב. מותר הכסף ישלחו בקרוב.

המו"ל: הוצאת „תושיה" בורשה.
העורכים: א. ל. בן־אביגדור וש. ל. גרדון.
כתבת ה„עולם הקטן", „הפדגוג", ו„הנעורים":
Издательство „Тушiя", Отдѣленiе „Оламъ Катанъ", Варшава.
Verlag „Tuschijah", Abtheilung „Olam Katan", Warschau.

עס איז ארויס פון דרוק

דער זאמעל־בוך (סבארניק)

אינהאלט:

1) איך וויל א ליעד יעצט שמיעדען (געדיכט) — יוסף יפה.
2) די ענטדעקונג פון וואהלין (ערצעהלונג) — מענדעלי מוכר ספרים.
3) אלימפוס און חורב (געדיכט) — יהואש.
4) דריי מעשיות: I) אסר־חדון מלך אשור; II) האראוואניע, שטארבען און קראנק זיין; III) דריי זאכען. — גראף ל. נ. טאלסטאי.
5) דניאל אין לייבענגרוב (געדיכט) — דוד פרישמאן.
6) הונדערט איינס (ערצעהלונג) — שלום עליכם.
7) אין קינדער גארטען — י. ה. ראבניצקי.
8) לי הכסף, לי הזהב (געדיכט) — אברהם רייזען.
9) * * * (געדיכט) — אברהם רייזען.
10) פאטא מארגאנא (ערצעהלונג) — בן־אביגדור.
11) כותל מערבי (געדיכט) — יעקב כהן.
12) בעשיינט די חתונה (ערצעהלונג) — מ. ספעקטאר.
13) א קללה פון דער תוכחה — מ. ל. ליליענבלום.
14) ניט וויינט (געדיכט) — ל. יפה.
15) די אומגליקליכע כלה (א בילד) — יהודה שטיינבערג.
16) מיין שאטען (געדיכט) — י. ל. בארוכאוויטש.
17) א מעשה נורא — מ. י. בערדיטשעווסקי.
18) שלום (געדיכט) — מ. מ. הורוויץ.
19) און אז לאה האט זיך דערמאנט (א בילד) — ליפמאן לעווין.
20) א ווינטערדיגער זומער — ח. האפענשטיין.
21) הילף און זעלבסט הילף — ש. טשערנאוויץ.
22) תשעה באב אין קרעטשמע — בן־עמי.
23) דער אמת (א קורצע ערצעהלונג) — א. שולמאן.
24) ר' חיים יודעל'ס מאמרים — ח. ראבינאוויץ.
25) אויפ'ן עולם האמת (געדיכט) — יעקב מארינאוו.
26) נאציאנאליזם און שיוואוניזם — א. ש. זאקס.
27) ביי נאכט (ערצעהלונג) — וולאדימיר קאראלענקא.
28) אליהו הנביא (א מעשה) — וו. מ. דאראשעוויטש.
29) אביסיל ליטעראטור־געשיכטע — א. שולמאן.

אילוסטראציעס און בילדער.

1) שמשון אין געפענגניס — פ. פאסארי.
2) איין ארימאן (עטיוד) — ג. טשארני.
3) דער יודישער בית עלמין אין ווארנא. — מאריאן פאן וואזשענעצקי.
4) ביים כותל מערבי — ג. טשארני.
5) די אלטע שוהל אין קראקא. — מאריאן פאן וואזשענעצקי.
6) יהודית — פ. פריהויף.
7) העצמות היבשות — מ. וואולפארט.
8) דארט וואו די צערער — ג. טשארני.

פרייז 1 רובל מיט פארטא.

די גאנצע הכנסה פון זאמעלבוך געהט פאר די פראומנליקטע יודען אין קישינוב.

נעפינט זיך צו פערקויפען ביי פערלאג „תושיה", ווארשא, נאוואליפקא 7 און אין אלע בוכהאנדלונגען.

Издательство ТУШІЯ, Варшава.
Verlag Tuschijah, Warschau.

תורה נביאים וכתובים

עם פירוש מדעי

יוצא בהשתתפות למדנים מומחים על ידי **אברהם כהנא.**

הפירוש מתאמץ להסביר את הכתובים במובנם הראשון, על טהרת המדע האוביקטיבי, ומתרחק מכל ויכוחים ודעות של תיאולוגיא. הפירוש הוא על יסוד החקירה והבקרת הביבלית של זמננו בעזרת התרגומים העתיקים, חקירות הלשונות השמיות, הארכיאולוגיא, ועוד ועוד.

הפירוש המדעי נועד לחפשי הרוח, החפצים לתקן עצמם בכל האמור מאנשי הבקרת ולקנות להם הבנת המקראות על בורים.

יצא לאור:

1) ס' **בראשית** מפורש ע"י **אברהם כהנא** 1.25 ר'.

בהקדמתו יאמר המחבר: לא באתי אלא לבאר דברי הכתוב כל צרכם. לתכלית זו השתמשתי והתעמקתי בכל מה שנאמר במקצוע זה למן פירושי התלמוד והמדרשים עד מה שנאמר בדורנו מיהודים ומנוצרים, למן תרגום השבעים, הפשיטא הסורית ואונקלוס ויונתן עד אחרוני התרגומים, ולמן ספרות היונים והרומיים עד ספרות הבבליים ההולכת ומתגלית ומתפרשת לעינינו בכתבי היתדות. מכלם למדתי וכל מה שראוי להאמר לא נמנעתי לאמרו, בהרחיקי את עצמי מן הארכות שלא לצורך ובצמצמי כל זה במקום צר בלי לשום מאפל לדברי.

ס' **תהלים** מפורש ע"י פרופ' ד"ר צ. פ. חיות חלק ראשון (מזמורים א'—ע"ב) — 160 עמודים גדולים — 135 רובל.

משפט החכמים:

פרופ' ד"ר **ב. ז. באכיר** (בודאפשט): הביאור ראוי להנתן בין הביאורים אשר בהם תאיר אור חדש על ספרי המקרא אשר עדנה לא הופיע בלה"ק. עיינתי בדברי הח' חיות ומצאתי כי דרכו בזה שוה לדרכו במאמריו וספריו אשר הראה בהם עד היום חדות שכלו ואומץ תבונתו. מצא לו מקום להתגדר בו בכל מזמור ומזמור חדש הרבה בתקוני הכתוב ובבאורים יורדים אל עומק פשוטו.

א. גינצברג („אחד העם" — אודיסא): באמת ראוי הפירוש הזה על תהלים בכללו לשם „מדעי" ואיני יודע כמותו בעברית. ביחוד הצליח המחבר למצוא את הסגנון העברי הנכון לפירוש זה. אם תוציא כל המקרא עם פירושים כאלו, תעשה דבר גדול.

נמצאים בדפוס ובחורף תרס"ד יצאו:

1) ס' **תהלים** חלק שני (מזמורים ע"ג—ק"ן) מפורש ע"י פרופ' ד"ר צ. פ. חיות.
2) ס' **ישעיה** מפורש ע"י פרופ' ד"ר ש. קרויסס.

אדריסה: (1—3)

ברוסיא Г. Житоміръ, Абрааму Кагану.
בחו"ל Abraham Kahan, Gitomir (Russie).

„הזמן" לשנת 1904! יוצא מדי יום ביומו בפטרבורג.

„הזמן" היומי לא יאבד את ערכו הספרותי שהיה לו עד עתה. כמו עד עתה, כמו כן גם לימים הבאים לא ישא „הזמן" פני כל מפלגה, אך מטרה אחת לנגד עיניו — האמת.

„הזמן" ישום לב לצרכי העם העברי החומרי והרוחני.

„הזמן" יעורר את העם לתחיה; יעורר את העם על חיי עולם של העם העברי, על תעודתו ומטרתו ועל המאור שביהדות.

„הזמן" יעורר את העם להרים מצב השכלתו—השכלה עברית וכללית ביחד.

„הזמן" יעורר את העם להתאמץ בכל כחותיו על דבר זכיותיו, ועל דבר הטבת מצבו בהוה ובעתיד.

„הזמן" ילחם, כמו עד עתה, עם כל קנאי ומהביל.

„הזמן" יתאמץ לאחד בכל האפשר את המפלגות ולעבוד עבודה אחת גדולה לטובת עם ישראל, ארץ ישראל וכל קניניו הרוחניים.

אלו הן מטרותינו היסודיות אשר מהן לא נסור כל הימים.

ובחפצנו ובתקותנו כי הזמן היומי יהיה קנין כל העם, לכן ראינו לקצוב על הזמן מחיר זול, מחיר היותר פחות לעתון יומי אשר יצא על פי פרוגרמה רחבה, אשר תהיה לו גם הרשות לדבר על ארות חקי הממשלה הנוגעים ליהודים.

ואחרי אשר יש עתה ל„הזמן" פרוגרמה של כל העתונים הגדולים שברוסיה לכן נשתדל בכל אשר יהיה לאל ידנו, כי יבאו בו מהיום והלאה בתמידיות הפרקים האלה:

א) מאמרים לשאלות הזמן על כל צרכי החיים של העם העברי, על מצבו החמרי והרוחני. על החנוך והכלכלה ועל דבר עניני הצבור של עם ישראל ומוסדותיו, על הישוב בארצנו הקדושה ועל כל השאלות הציוניות.

ב) חיי העם בערי המדינה. ב„הזמן" יבואו תמיד מכתבי־סופרים מיוחדים וקבועים מכל מושבות בני ישראל.

ג) חדשות — כל הנוגע לחיי ישראל בארצנו ובחוץ לארץ מהמקורות הראשונים.

ד) דברי סופרים. השקפה על העתונים אשר לעם ישראל בשפות שונות.

ה) הספרות היפה. ממיטב הספרות היפה, מפרי עטם של סופרינו ומשוררינו.

ו) חכמת ישראל. מאמרים מקוריים על דברי ימי ישראל וספרותו. השקפות תמידיות תבאנה ב„הזמן" על עבודת חכמי ישראל שבמערב.

ז) בקרת. לספרים חדשים שיצאו לאור בלשון עבר ובלשונות אחרות.

ח) פילוטונים.

ט) עניני המדינות. השקפות על החיים המדיניים של עמי תבל.

י) ידיעות כלליות. השקפה ברורהו שימת עין על כל החדשות והידיעות הכלליות הנוגעות לכל אדם באשר הוא אדם.

יא) מאמרים כללים מעולם האמנות, המדע, הספרות וידיעת הטבע.

יב) תשובת בית המערכת — ע"ד ענינים ספרותים, דברי חקים ומשפטים, הנוגעים לישראל.

הפרוגרמה הזאת אפשר יהיה לנו למלאות בעתון היוצא מדי יום ביומו.

גם נשתדל, כי כל החדשות והענינים הנוגעים ליהודים הנמצאים בהסינט, המיניסטריום ויתר מוסדות הממשלה יבאו ב„הזמן" בהקדם על פי המקורית הראשונים.

גם בחלק השמושי עשינו שנויים רבים. רבים הם הפונים לבית מערכת בעניני דת ודין, אך כאשר רוב המכתבים היו בעברית, קשה היה להמציא להם תשובה. עתה עשינו חרשה: החלטנו למסור הדבר ליוריסט מומחה אשר יהיה על יד בית המערכת — היודע עברית — והוא ישיב לכל החותמים השואלים בדיוק, אם ב„הזמן" או במכתב פרטי (כאשר ישלחו מרקא לתשובה).

מלבד זה הפקדנו בכל הערים הגדולות בארצנו ובחוץ לארץ סופרים מיוחדים אשר יודיעו מכל הנעשה.

בשנת 1903 השתתפו ב„הזמן" ומאספיו הסופרים האלה:

ש"י אבראמאוויץ (מענדלי מוכר ספרים), אחד העם, פ. אוירבוך. א. אידעלאָ, ד"ר כ. א, אייזענשאדט, ש. אש, ח. נ. ביאליק, ש. בן־ציון, פרופיסור נ. באקסטי, א. מ. ברכוב, ר. בריינין, י. ברשדסקי, ד"ר מ. י. ברדיטשבסקי, ד"ר ש. ברנפלד, י"ל ברוכוביץ, א"ל בבקוב, ד. באגן, ברון ד. גינצבורג, פ. געץ, י. י. גלאס, ש. ל. גורדון, א. מ. גנצר, ש. דובינסקי, ד"ר ח. ד. הורוביץ, מ. מ. הורוויץ, ש. ווערמעל, ח. זוטא, י"ח טביוב, י. טפליצקי, י"א טריווש, ג טוראוו, ח. טשערנוביץ, אברהם כהנא, דוד כהנא, מרדכי בן הלל הכהן, בן־ציון כ"ץ, מ. ל. ליליענבלום א. ל. לעווינסקי, א. לודוויפאל, ד"ר שמריה הלוי, ליפמאן לעווין, א. ה. לעווין, יה"ל, מ. לזבניק, מ. ליטוואקאוו, ד. מגיד, יעקב מזא"ה י. מלניק, ד"ר יחיאל מרגלין, יצחק דובער מארקאן, ח. נ. נומברג ב. סילקינר, מ. סאלאווייציג, מ. סמילאנסקי, זלמן עפשטין, שלום הלוי עפשטיין, ש. פרוג, ד. פרישמאן, צבי פרילוצקי, ד. פיסאר, י. פיכמאן מ. מ. פייטלזון, ד"ר י. צינברג, הלל צייטלין, ד"ר י"ל קאנטאר, ד"ר י"ל קאצענעלסאָן, ח"י קאצינלסון, י"ח רבניצקי, ש. ראָזענפעלד, א. ז. ראבינאוויטש, מיכל ראבינאוויץ, יהודה שטינבערג, מ. שיינקין, ד. שמענוביץ, אלעזר שולמאן ועוד.

כל החותמים החדשים יקבלו את ארבעת המאספים של שנת 1903 **בחצי מחירם** (1 ר' 50 קאפ'). שלשה המאספים ישולחו תיכף **והמאסף הרביעי ישולח בצאתו בקרוב.**

מחיר „הזמן" היומי: ברוסיה לשנה: 7 רובל, לחצי שנה 3.50 רובל, לרבע שנה 1.75 רובל.
נחו"ל „ במשלוח כל יום 12 רובל, ומשלוח פעמים בשבוע 9 רובל.

מכתב עתי החדשי של „הזמן"

יהיה מוקדש לכל עניני החיים, הספרות והמדע בכלל ולספרות ישראל וחכמתו בפרט.

הקוראים אשר קראו כבר את שלשת המאספים, שכבר יצאו לאור, אל נכון יבינו את תכונת ותעודת הירחון החדש אשר **בערכו הספרות** לא יהיה נופל מן המאספים, והננו להשתדל להגדילו ולהרחיבו.

בהירחון ישתתפו כל גדולי סופרי ישראל והכמיו.

מלבד זאת תבאנה השקפות הדשיות על החיים העבריים, על החיים הכלליים, על הספרות העתית הכללית והעברית, על **חכמת ישראל שבמערב.** גם מאמרי בקרת יבאו בתמידיות על כל הספרים היוצאים במשך החדש. את חלק הבקרת נשתדל לשכללו כי לא יהיה על פי מקרה, כנהוג עד היום בספרותנו.

בהירחון **יבאו בקביעות מאמרי הד"ר י"ל קאצענעלסאָן.**

בהיות הירחון יוצא ברוסיה נשתדל למלאות חסרון מורגש בספרותנו העתית, הוא השקפות חדשיות שתבאנה במשך החדש. הירחון יצא בפורמט גדול.

מחיר הירחון: לשנה 4 רובל, לחצי שנה 2 רובל, לרבע שנה 1 רובל. לחותמי „**הזמן" היומי** הנחה גדולה: במקום 4 רובל

יהיה רק שני רובל לשנה.

כתבת המערכת:
Редакція газеты „ГАЗМАНЪ" С.-Петербургъ, Гороховая 51.
Redaction „Hasman" S-Petersburg, Gorochowa 51.

Herausgeber u. Eigenthümer: Verlag „Tuschijah". Verantwortlicher Redacteur S. M. Laser. Druck von Josef Fischer in Krakau